

Actieplan Veilig Ondernemen

VNO-NCW
MKB-Nederland
Verbond van Verzekeraars
Ministerie van Justitie
Ministerie van Economische Zaken
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

NATIONAAL PLATFORM CRIMINALITEITSBEHEERSING (NPC)

Het bedrijfsleven en de overheid willen samen de criminaliteit tegen het bedrijfsleven terugdringen met minimaal 20% in 2008.

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	4
2.	PROBLEEMBESCHRIJVING.....	5
3.	DOEL EN VERANTWOORDELIJKHEDEN	7
4.	PROJECTEN	8
4.1	<i>PROJECT 1 - VERSTERKING VAN DE REPRESSIE</i>	<i>8</i>
4.2	<i>PROJECT 2 - AANPAK FREERIDERS</i>	<i>10</i>
4.3	<i>PROJECT 3 - AANPAK TRANSPORTSECTOR.....</i>	<i>11</i>
4.4	<i>PROJECT 4 - AANPAK WINKELCRIMINALITEIT.....</i>	<i>12</i>
4.5	<i>PROJECT 5 - AANPAK JUWELIERSBRANCHE.....</i>	<i>13</i>
4.6	<i>PROJECT 6 - AANPAK URGENTE BEDRIJVENLOCATIES.....</i>	<i>14</i>
4.7	<i>PROJECT 7 - KEURMERK VEILIG ONDERNEMEN.....</i>	<i>15</i>
4.8	<i>PROJECT 8 - AANPAK HORECABRANCHE.....</i>	<i>16</i>
4.9	<i>PROJECT 9 - AANPAK INTERNE CRIMINALITEIT.....</i>	<i>17</i>
4.10	<i>PROJECT 10 - BEVEILIGING DIEFSTALGEVOELIGE PRODUCTEN</i>	<i>18</i>
5.	HUIDIGE INZET	19
6.	BEHEER.....	21
6.1	<i>ORGANISATIE.....</i>	<i>21</i>
6.2	<i>MONITORING.....</i>	<i>22</i>
6.3	<i>FINANCIËN.....</i>	<i>22</i>

1. Inleiding

Meer dan de helft van alle bedrijven is veelvuldig slachtoffer van criminaliteit en circa een kwart van alle bedrijven is herhaald slachtoffer van criminaliteit. Daarmee zijn bedrijven twee maal zo vaak slachtoffer van criminaliteit als burgers. Deze criminaliteit heeft een negatieve invloed op het ondernemingsklimaat en kan leiden tot omzetsderving, extra kosten voor het verplaatsen van bedrijven en problemen bij het werven van nieuw personeel. Een onveilig ondernemingsklimaat heeft daarnaast ook invloed op de directe omgeving van de betrokken ondernemingen. Bedrijven zijn immers een belangrijke schakel van de veiligheidsketen van elke gemeente en buurt. Als deze gedwongen door criminaliteit uit een buurt vertrekken, nemen in de regel ook de leefbaarheid, de werkgelegenheid en de sociale controle af. Gekoppeld hieraan neemt de kans op verpaupering en criminaliteit toe.

De overheid en het bedrijfsleven zijn het er over eens dat het zo niet langer kan. Daarom worden in dit actieplan concrete maatregelen en acties benoemd om de preventie en repressie van criminaliteit gericht tegen het bedrijfsleven binnen afzienbare tijd aanzienlijk te verbeteren.

Dit actieplan bevat eerst (hoofdstuk 2) een probleembeschrijving met daarin aandacht voor de aard en omvang van de criminaliteit alsmede de gevolgen daarvan voor bedrijven. Vervolgens wordt een gezamenlijk doel geformuleerd met daaraan gekoppeld de verantwoordelijkheden van de betrokken partijen (hoofdstuk 3). In hoofdstuk vier worden concrete projecten benoemd waarmee de overheid en het bedrijfsleven het door hen gestelde doel willen bereiken. Hoofdstuk 5 bevat een korte weergave van de huidige inzet gericht op het tegengaan van criminaliteit, voor zover relevant voor het bedrijfsleven. Hoofdstuk 6 behandelt tot slot een aantal beheersaspecten nodig voor de realisatie van dit actieplan.

NPC

Het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC) is een in 1992 opgericht samenwerkingsverband tussen overheid en bedrijfsleven gericht op het aanpakken van criminaliteit gericht tegen het bedrijfsleven. Het NPC is samengesteld uit een ongeveer gelijk aantal vertegenwoordigers van overheid en bedrijfsleven. De Minister van Justitie is voorzitter van het platform, de voorzitter van de VNO-NCW is de vice-voorzitter. Alle relevante departementen zijn in het platform vertegenwoordigd, en natuurlijk ook de politie, het openbaar ministerie en de gemeenten. Namens het bedrijfsleven maken organisaties van werkgevers en werknemers deel uit van het platform en is een groot aantal branches vertegenwoordigd.

2. Probleembeschrijving

Aard en omvang van de criminaliteit

Ofschoon meer dan de helft van alle bedrijven slachtoffer is van criminaliteit, zijn er veel verschillen in de omvang en de aard van het slachtofferschap. Het aantal bedrijven dat getroffen wordt door inbraken, geweldscriminaliteit en diefstallen is relatief gezien het grootst in de sectoren detailhandel (67%), horeca (59%) en transport (53%). Binnen die sectoren zijn er uiteraard ook weer verschillen te duiden. Zo is vernieling een in de sector horeca veel voorkomend delict waar ruim een op de vier ondernemers (28%) slachtoffer van wordt. Bedrijven in de sector vervoer, opslag en communicatie hebben verder relatief veel te maken met vernieling van transportmiddelen. De detailhandel wordt verder veel geconfronteerd met diefstal.

Niet alleen de sector waarin het bedrijfsleven actief is leidt tot verschillende vormen van criminaliteit, ook de locatie is verantwoordelijk voor verschillen in aard en omvang van de criminaliteit. Zo zijn de omvang en ernst van de criminaliteit veelal het grootst in de grote steden. Daar is op sommige locaties, bijvoorbeeld probleemwijken met veel stelselmatige daders, de cumulatie van problemen zo groot dat de voorhanden zijnde preventieve en repressieve inzet en middelen niet langer toereikend zijn.

Gevolgen

Criminaliteit is voor veel bedrijven een grote kostenpost. De materiële schade loopt volgens schattingen op tot circa € 3 miljard per jaar. Daar komen bij alle kosten voor het treffen van preventieve maatregelen. Deze kosten worden in normale omstandigheden aangemerkt als bedrijfsrisico maar kunnen in voorkomende gevallen zo hoog oplopen dat ze een te zware financiële last voor de onderneming vormen. Een hoge mate van criminaliteit en onveiligheid zorgt er bovendien voor dat het moeilijk kan zijn om personeel te werven en behouden. Ook kunnen zich problemen voordoen bij het verzekeren en financieren van bedrijven of sectoren die herhaald slachtoffer van misdrijven zijn geworden (bijvoorbeeld juweliers).

Minstens zo erg als de financiële schade zijn het persoonlijk letsel en leed van heel wat medewerkers en eigenaren van bedrijven. Met ruim zes miljoen medewerkers en vier miljoen klanten lopen dagelijks meer dan tien miljoen mensen direct of indirect het risico slachtoffer te worden van criminaliteit tegen bedrijven. Met name de slachtoffers van geweldsmisdrijven krijgen vaak te maken met langdurige psychische problemen, die in extreme gevallen tot overplaatsing of arbeidsongeschiktheid kunnen leiden.

Concrete knelpunten

Dat de omvang van de criminaliteit tegen het bedrijfsleven en de bijbehorende schade zo zijn gestegen, kent uiteraard zijn oorzaken in tekortkomingen op het vlak van repressie en preventie. Tot op heden is het bedrijfsleven onvoldoende door politie en justitie erkend en herkend als apart te onderscheiden categorie van opsporing en vervolging. Dat wil zeggen dat de genomen repressieve maatregelen en inzet geen gelijke tred hebben gehouden met de groei in de omvang van de criminaliteit. Hierdoor wordt door (delen van) het bedrijfsleven de repressieve inzet in kwantitatieve en in kwalitatieve zin als onvoldoende ervaren. Dat geldt á fortiori in die gebieden (grote steden en probleemwijken) en bedrijfssectoren (met name detailhandel) waar sprake is van een cumulatie van problemen. Daar voelen de ondernemers zich vaak in de steek gelaten door de overheid. Dat lijkt vooral te gelden voor de delicten inbraak en diefstal, als er alleen materiële schade is. Te vaak krijgen ondernemers te horen dat de politie hier geen prioriteit aan besteedt. Gekoppeld hieraan is een veel gehoord geluid dat de kwaliteit

van de aangifteprocedure in brede zin en de daaraan gekoppelde informatievoorziening te wensen overlaat.

De afgelopen jaren is door het bedrijfsleven veel geïnvesteerd in allerlei preventieve maatregelen. Zo treft in totaal driekwart (74%) van alle bedrijven en instellingen in of bij gebouwen maatregelen ter voorkoming van criminaliteit en treffen vrijwel alle vestigingen met 20 of meer werknemers preventiemaatregelen. Maar ook hier valt winst te boeken. Opvallend is bijvoorbeeld dat bedrijven of instellingen nog onvoldoende (slechts in 42% van alle gevallen) daadwerkelijk aangifte doen van inbraak. Voor de overige vormen van criminaliteit ligt de aangiftebereidheid op een nog lager niveau. Daar komt bij dat lang niet alle bedrijven bereid zijn om ook in samenwerking zich in te zetten voor het terugdringen van criminaliteit. Ronduit storend zijn de zogenaamde “freeriders” die niet direct of indirect meebetalen aan gezamenlijk genomen preventieve maatregelen op bijvoorbeeld bedrijventerreinen, maar daar wel van profiteren.

3. Doel en verantwoordelijkheden

Doel

Bedrijfsleven en overheid hebben beide een veilige maatschappij voor ogen waarin de criminaliteit tot beheersbare proporties is teruggebracht. Een maatschappij waar binnen aanvaardbare normen veilig kan worden geleefd en gewerkt. Om dat te bereiken kiezen overheid en bedrijfsleven als gezamenlijk doel:

- een reductie van de criminaliteit tegen het bedrijfsleven met minimaal 20% in 2008¹ -

Met dit doel wordt aansluiting gezocht bij het doel van het veiligheidsprogramma *Naar een veiliger samenleving* en de daarover gemaakte afspraken met de Politie, het OM en de grote steden. Dit doel impliceert tevens de intentie om al in 2006 een reductie van de criminaliteit met 10% te hebben bereikt.

Verantwoordelijkheden

De realisatie van het doel is afhankelijk van de actieve betrokkenheid, het verantwoordelijkheidsgevoel en bovenal de concrete inzet van alle betrokken partijen. Daarbij zijn de focus en verantwoordelijkheid van de overheid primair gericht op de repressie van de criminaliteit (opsporing en vervolging van daders; aanpak veelplegers; goed aangiftesysteem; verhoging pakkans daders). De focus en verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven zijn primair gericht op de preventie van criminaliteit gericht tegen eigen panden, terreinen, werknemers, klanten en producten (effectieve beveiligingsmaatregelen; aanpak interne criminaliteit; melding delicten). Door samen te werken kan het effect van de afzonderlijke inspanningen worden vergroot.

Actieve betrokkenheid, verantwoordelijkheidsgevoel en inzet zijn vereisten die bovenal gelden voor de betrokken partners (bedrijven, Kamers van Koophandel, gemeenten, politie, regionale platforms criminaliteitsbeheersing) op het lokale en regionale niveau. Daar wordt de problematiek immers het duidelijkst ervaren en daar vindt de ontwikkeling en invoering van maatwerk-oplossingen plaats.

¹ Met de formulering *in 2008* wordt bedoeld, uiterlijk per 31 december 2008.

4. Projecten

Hieronder volgen tien projecten waarmee bedrijfsleven en overheid hun gezamenlijke doel willen bereiken. De projecten dienen te worden gezien in aanvulling op de al bestaande inzet van beide partijen (zie hoofdstuk 5). Van groot belang daarbij is dat de afspraken ook op regionaal en lokaal niveau worden opgepakt. Een goede samenwerking aldaar tussen politie, ondernemers, Kamers van Koophandel en gemeenten is onmisbaar. Vooral de Regionale Platforms Criminaliteitsbeheersing (RPC's), met daarin de meest betrokken regionale partijen, zullen bij de uitvoering van dit actieplan een belangrijke rol spelen, met name bij de implementatie van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) en de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVVU). Overheid en bedrijfsleven streven dan ook via het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing naar een landelijke dekking van de RPC's per 2006. Waar nodig en wenselijk zal ook de sector van de particuliere beveiligers worden betrokken bij het realiseren van de hiernavolgende projecten.

4.1 *Project 1 - versterking van de repressie*

Volgens het veiligheidsprogramma *Naar een Veiliger Samenleving* worden alle aangiften van bedrijven van misdrijven tegen bedrijven in behandeling genomen en volgt een adequate opsporingsinspanning. Een gerichte opsporing vindt verder altijd plaats bij ingrijpende delicten en bij strafbare feiten waarbij de verdachte bekend is of met een redelijke inspanning te achterhalen is. In aanvulling hierop spreken bedrijfsleven en overheid af om zich gezamenlijk in te zetten voor het versterken en verbeteren van de repressie ten behoeve van de criminaliteit gericht tegen het bedrijfsleven. Daarbij zal de aandacht in het bijzonder uitgaan naar de volgende aspecten:

Het verbeteren van de aangifte-, meldings- en terugkoppelingsprocedure

Door de betrokken partijen worden de volgende acties ondernomen om de aangifteprocedure te verbeteren:

- Actie 1 - in 2004 wordt het Sdu-formulier, voor winkeldiefstallen met een bekende verdachte, door alle regiokorpsen als standaardformulier geaccepteerd (en als zodanig gecommuniceerd).
- Actie 2 - met ingang van 2005 is de elektronische aangifte van eenvoudige delicten mogelijk via www.politie.nl (afhankelijk van de lopende pilots).

Door de betrokken partijen worden de volgende acties ondernomen om de meldings- en terugkoppelingsprocedure te verbeteren:

- Actie 3 - met ingang van 2005 wordt door de korpsen een gestandaardiseerd afloopbericht ingevoerd voor aangiften met opsporingsindicatie, conform het procesmodel slachtofferzorg.
- Actie 4 - met ingang van 2005 wordt de standaard aangiftemap geïntroduceerd waarmee de aangever geïnformeerd wordt over de werkwijze (melding en terugkoppeling) van politie, justitie en slachtofferzorg bij de aangifte, conform het procesmodel slachtofferzorg.

Het verbeteren van de afspraken over alarmopvolging

Actie 5 - om het doorgeven van alarmmeldingen door Particuliere Alarmcentrales (PAC's) aan politiemeldkamers (en de opvolgingsreactie van de politie) te verbeteren worden er door de betrokken partijen, vertegenwoordigd in het Landelijk Platform Voorkoming Nodeloze Alarmeringen, met ingang van 2005 verbeterde protocollen ingevoerd.

Het oplossen van door het bedrijfsleven ervaren wettelijke en bestuurlijke belemmeringen

Actie 6 - er zal in de eerste helft van 2004 een gezamenlijke adviesgroep worden ingesteld die zich zal richten op door het bedrijfsleven ervaren wettelijke en bestuurlijke belemmeringen, zoals:
? de belemmeringen voortvloeiend uit de wet bescherming persoonsgegevens;
? strijdigheid tussen nationale regelgeving (milieu, veiligheid, arbo e.d.);
? strijdigheid tussen lokale regelgeving (welstand versus veiligheid e.d.).

Actie 7 - er wordt in de tweede helft van 2004 een op het bedrijfsleven gerichte brochure ontwikkeld en verspreid gericht op kennisoverdracht van de (on)mogelijkheden van de wet bescherming persoonsgegevens in relatie tot criminaliteitsbeheersing.

Verdere ontwikkeling en invoering van repressie-ondersteunende maatregelen

Actie 8 - bedrijfsleven en politie schrijven in de eerste helft van 2004 een gezamenlijk projectplan over de wijze waarop het gebruik van bewakingscamera's kan worden geoptimaliseerd (bijvoorbeeld betere beeldkwaliteit).

Verbeteren informatie-uitwisseling

Actie 9 - in 2004 start er een overleg politie en bedrijfsleven over verbetering van de informatie-uitwisseling en over de nadere invulling van het meer open regiem voor verstrekking van politiegegevens aan derden (Wpol).

4.2 Project 2 - aanpak freeriders

Project 2 richt zich op ondernemers die wel profiteren van gemeenschappelijke preventieve maatregelen maar daar niet direct of indirect (door eigen beveiligingsplannen) aan meebetalen. Ondernemers zijn verantwoordelijk voor de veiligheidszorg in het private domein (het waken over de veiligheid van personen en goederen), de overheid is verantwoordelijk voor de veiligheidszorg en handhaving van orde en rust in het publieke domein. Overheid en bedrijven maken afspraken wat onder het publieke en wat onder het private terrein valt. De overheid en het bedrijfsleven zullen gezamenlijk inzetten op het tegengaan van het probleem van de freeriders.

Gekeken zal worden naar de breedte van het probleem, ervaringen elders en naar de mate van haalbaarheid van diverse opties, vertaald naar bedrijventerreinen en winkelgebieden. Het gaat met name om het kunnen creëren van maximale participatie en betrokkenheid van de ondernemers bij beveiliging op die terreinen of winkelgebieden. Van belang daarbij is dat aan de ondernemers ook diensten kunnen worden verleend, zoals het behartigen van de belangen van die ondernemers bij gemeente en politie.

Naar oplossingsmogelijkheden zal worden gezocht. Daarbij zal worden ook bekeken de pro's en contra's van oprichting van lokale regelgevende 'veiligheidschappen' voor bedrijventerreinen en winkelgebieden, evenals de mogelijke betekenis van een constructie naar analogie van een vereniging van eigenaren in een appartementencomplex. De Regionale Platforms Criminaliteitsbeheersing (RPC's) zouden hier mogelijk een meer beïnvloedende functie kunnen hebben.

Bedrijfsleven en overheid streven er gezamenlijk naar dat in 2008 alle KVO-gecertificeerde bedrijventerreinen en winkelcentra gevrijwaard zijn van freeriders. Daartoe worden de volgende stappen gezet:

- Actie 1 - een gezamenlijke werkgroep zal uiterlijk in het derde kwartaal van 2004 oplossingsrichtingen formuleren. Daarbij zal in ieder geval ook een onderzoek worden gestart naar de haalbaarheid van de oprichting van lokale veiligheidschappen voor bedrijventerreinen en winkelgebieden en/of constructies naar analogie van een vereniging van eigenaren.
- Actie 2 - juridische voorbereidingen voor implementatie oplossing(en) in het vierde kwartaal van 2004 en het eerste van 2005.
- Actie 3 - vanaf het tweede kwartaal van 2005 tot het derde kwartaal van 2008 worden de gevonden oplossingsrichtingen geïmplementeerd op voordien KVO-gecertificeerde bedrijventerreinen en winkelcentra.
- Actie 4 - gestreefd wordt naar het van freeriders vrijwaren van elke nieuwe KVO vanaf het tweede kwartaal van 2005.

4.3 Project 3 - aanpak transportsector

De transportsector is onevenredig vaak slachtoffer van criminaliteit in vergelijking met andere sectoren. Uit de Monitor Bedrijven en Instellingen 2002 blijkt dat ongeveer de helft (53%) van de bedrijven in de sector vervoer, opslag en communicatie² slachtoffer is van criminaliteit. De totale schade door criminaliteit in deze sector wordt geschat op € 152 miljoen per jaar (NIPO 2002). Hierbij vormen directe schade door inbraak en diefstal de belangrijkste schadeposten. Onderstaand een schematisch overzicht van de schade als gevolg van criminaliteit in de sector vervoer, opslag en communicatie.

Delict	Totale schade per delict
Inbraak	€ 55 miljoen
Diefstal	€ 45 miljoen
Vernieling, brandstichting, graffiti	€ 17 miljoen
Fraude	€ 32 miljoen
Computercriminaliteit	€ 5 miljoen
Overige criminaliteit	€ 1 miljoen
Totaal	€ 152 miljoen

Het doel is om de criminaliteit in de transportsector terug te dringen met minimaal 25% in 2008. Dit moet worden bereikt door middel van het gezamenlijk door overheid en bedrijfsleven uitvoeren van de onderstaande acties.

- Actie 1 - een gezamenlijke commissie Transport, bestaande uit vertegenwoordigers van BZK, EZ, Justitie, Politie en bedrijfsleven, zal knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen inventariseren (1^e kwartaal 2004). Aan de hand van deze inventarisatie zal worden bepaald op welke onderdelen van de sector in eerste instantie de focus zal liggen.
- Actie 2 - op grond hiervan zal een convenant (3^e kwartaal 2004) tussen de betrokken partijen worden afgesloten vergelijkbaar met de twintig afspraken die begin 2003 met de detailhandel zijn gemaakt (project 4). Het convenant zal meetbare afspraken bevatten om de criminaliteit aan te pakken. Gedacht wordt aan het maken van afspraken inzake:
- ? opsporing en vervolging van diefstal en inbraak;
 - ? het aanpakken van overvallen en geweldscriminaliteit;
 - ? het treffen van preventieve en repressieve maatregelen;
 - ? het toepassen van landelijke concepten zoals het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO);
 - ? het verbeteren van de aansluiting tussen preventie en repressie;
 - ? het aanpakken van interne criminaliteit;
 - ? uitvoering convenant vanaf 4^e kwartaal 2004 in een apart project.

² Binnen deze sector worden de volgende sectoren onderscheiden: vervoer over land; vervoer over water/door de lucht; dienstverlening ten behoeve van het vervoer; post en telecommunicatie.

4.4 Project 4 - aanpak winkelcriminaliteit

In januari 2003 hebben de rijksoverheid en de detailhandel 20 afspraken gemaakt inzake de gezamenlijke aanpak van winkelcriminaliteit. Doel van deze "20 afspraken" is om de winkelcriminaliteit in 2006 met 25% terug te dringen. Van deze 20 afspraken zijn de volgende al gerealiseerd:

- de aanstelling van een landelijke overvalcoördinator;
- de ontwikkeling en verspreiding van branchegericht voorlichtingsmateriaal inzake overvallen, geweld en agressie, en trainingen voor het winkelpersoneel t.b.v. : de doe-het-zelf winkels, de drogisterijen, de slijterijen en zelfstandige winkeliers aangesloten bij een in- en verkooporganisatie,
- de vorming van zes bovenregionale rechetteams;
- de start van tien projecten Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) 2003;
- uitbreiding met 3 Regionale Platforms Criminaliteitsbeheersing in 2003;
- een inventarisatie van (onorthodoxe) projecten die een bijdrage leveren aan de preventie, opsporing en afhandeling van winkelcriminaliteit in Nederland en een analyse van de mate waarin er (juridische) belemmeringen bestaan voor het toepassen van (onorthodoxe) oplossingen voor winkelcriminaliteit;
- afspraken met de G30 over de aanpak van veelplegers;
- de ontwikkeling van een landelijk aangifteformulier voor winkelcriminaliteit.

Voor zover de hiervoor genoemde 20 afspraken nog niet zijn gerealiseerd vallen deze onder de reikwijdte van dit actieplan en worden hieronder als actie weergegeven.

Overheid en bedrijfsleven spreken gezamenlijk af om de volgende nog niet gerealiseerde acties inzake de aanpak van winkelcriminaliteit ter hand te nemen³:

Actie 1 - in 2004 starten 4 branchegerichte voorlichtingsprojecten (videotheken; juweliers; supermarkten; tabakswinkels), gericht op overvallen, geweld en agressie en trainingen voor winkelpersoneel.

Actie 2 - per 31 december 2006 is minimaal 20% van alle artikelen onzichtbaar beveiligd tegen diefstal.

Actie 3 - eind 2004 is een centrale waarschuwingslijst voor frauderend winkelpersoneel ontwikkeld en verspreid binnen de detailhandel.

Actie 4 - in het eerste kwartaal van 2004 wordt een internationaal vergelijkend onderzoek afgerond naar de aanpak van winkelcriminaliteit (benchmarkstudie).

Actie 6 - in 2004 starten 50 KVO-W projecten (zie project 7).

³ Voor een meer gedetailleerde en exacte beschrijving wordt verwezen naar de oorspronkelijke tekst van de 20 afspraken.

4.5 Project 5 - aanpak juweliersbranche

De veiligheidssituatie bij de juweliers staat onder druk. In de afgelopen jaren is het aantal overvallen en ramkraken gestegen. In 2000 werden 26 overvallen op juweliers gepleegd, in 2001 49 en in 2002 maar liefst 71. Behalve met overvallen worden juweliers ook geconfronteerd met ramkraken en inbraken. In 2001 werden 31 ramkraken en 146 inbraken gepleegd, tegenover 45 ramkraken en 179 inbraken in 2002. De mate van geweld bij deze delicten is volgens alle betrokkenen eveneens toegenomen.

Ondanks de stijging van de hiervoor genoemde delicten was de juweliersbranche zelf heel actief in het nemen van preventieve maatregelen. Vanwege deze nijpende situatie heeft de minister van Justitie in november 2002 besloten tot het instellen van de tijdelijke Commissie Veiligheid Juweliersbranche. In april 2003 heeft deze commissie een rapport aangeboden aan de ministers van Justitie en van BZK met daarin in totaal 15 aanbevelingen. De aanbevelingen zijn divers van aard. Er zijn aanbevelingen gedaan over preventieve maatregelen, over de samenwerking tussen politie en juweliers en over opsporing en vervolging. De volgende aanbevelingen zijn ondertussen al gerealiseerd:

- het proces van adequate vergunningsverlening van juweliers is opgenomen als project in het programma "beter bestuur voor burger en bedrijf";
- alle relevante informatie uit het incidentmeldsysteem wordt voor nadere analyse beschikbaar gesteld aan de DNRI;
- uitgevoerd is een inventarisatie van (onorthodoxe) projecten die een bijdrage leveren aan de preventie, opsporing en afhandeling van winkelcriminaliteit in Nederland en een analyse van de mate waarin er (juridische) belemmeringen bestaan voor het toepassen van (onorthodoxe) oplossingen voor winkelcriminaliteit (dit actiepunt betrof zowel project 4 als 5);

Voor zover de aanbevelingen nog niet zijn gerealiseerd vallen deze onder de reikwijdte van dit actieplan. De belangrijkste worden hieronder als actie weergegeven.

Overheid en bedrijfsleven spreken gezamenlijk af om de volgende nog niet gerealiseerde acties inzake verbetering van de veiligheid in de juweliersbranche aan te pakken⁴:

Actie 1 - medio 2004 is een communicatietraject gestart gericht op gemeenten, met de boodschap "veiligheid van juweliers moet zwaar wegen bij de beoordeling van vergunningsaanvragen van juweliers".

Actie 2 - medio 2004 is er een model veiligheidsplan gereed voor juweliers.

Actie 3 - medio 2005 hebben alle juweliers een eigen veiligheidsplan.

Actie 4 - medio 2004 is in overleg met de verzekeraars een beveiligingsstrategie voor de goud- en zilverbranche ontwikkeld.

⁴ Voor een meer gedetailleerde en exacte beschrijving wordt verwezen naar het oorspronkelijke advies van de Commissie Veiligheid juweliersbranche.

4.6 Project 6 - aanpak urgente bedrijvenlocaties

Deze aanpak richt zich op bedrijventerreinen en winkelcentra waar de onveiligheid een acute bedreiging vormt voor alle betrokkenen (ondernemers en omwonenden) en waar alleen een snelle en kordate aanpak nog voor het behoud van de bedrijvenlocatie kan zorgen. Dit project richt zich daarmee, in tegenstelling tot de KVO-aanpak, uitsluitend op zeer urgente locaties.

De aanpak van urgente locaties draait om de snelheid waarmee het probleem wordt aangepakt, de maatwerk aanpak en de korte termijn waarop wordt getracht resultaten te bereiken. Vanuit de kant van de overheid kunnen financiële middelen, politieke aandacht en ondersteuning worden gegeven waardoor een dynamiek kan worden bereikt waardoor het op korte termijn mogelijk is afspraken te maken en het probleem aan te pakken. Het oppakken van onorthodoxe maatregelen als preventief fouilleren horen hierbij tot de mogelijkheden.

Per bedrijvenlocatie wordt door de lokale overheid, de ondernemers en de politie een effectieve aanpak ontwikkeld. Te denken valt aan investering in camera's, particuliere beveiliging, hekwerken en extra inzet van de politie. Bij succesvolle toepassing, zal vervolgens een KVO-aanpak structureel voor verbetering kunnen zorgen. De nationale overheid heeft hierbij een vliegwielfunctie. Deze wordt enerzijds ingevuld door medefinanciering van de aanpak. Anderzijds door een accountmanager aan te stellen die het project volgt en dient als aanspreekpunt voor de lokale organisaties.

Bedrijfsleven en overheid spreken af om 50 urgente bedrijvenlocaties aan te pakken waarbij per locatie de aanwezige criminaliteit binnen drie jaar wordt teruggedrongen met minimaal 25%. Daartoe worden de volgende stappen gezet:

Actie 1 - in het eerste kwartaal van 2004 is een instrument ontwikkeld waarmee de mate van onveiligheid van bedrijvenlocaties in kaart kan worden gebracht.

Actie 2 - in het tweede kwartaal van 2004 wordt in afstemming met lokale overheden en bedrijven, een groslijst van in totaal 50 bedrijvenlocaties samengesteld; hiervoor worden plannen van aanpak ontwikkeld en gaan fasegewijs projecten van start.

Actie 3 - eind 2004 is de aanpak gestart op 10 locaties.

Actie 4 - eind 2005 is de aanpak gestart op 10 locaties.

Actie 5 - eind 2006 is de aanpak gestart op 15 locaties.

Actie 6 - eind 2007 is de aanpak gestart op 15 locaties.

4.7 Project 7 - keurmerk veilig ondernemen

Overheid en bedrijfsleven spannen zich in voor het breed invoeren van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) waarmee effectief kan worden ingezet op het tegengaan van bijvoorbeeld diefstal, inbraak en vernielingen. Het KVO beoogt allereerst de totstandkoming van een krachtig lokaal samenwerkingsverband tussen publieke en private partijen zoals ondernemers, gemeente, politie en anderen. De betrokken partijen stellen vervolgens met behulp van een risicobeoordelingssysteem een actieplan op met daarin vrijwillige maar niet vrijblijvende doelen en inspanningsverplichtingen. Als deze zijn behaald, wordt het KVO-certificaat (voor bedrijventerreinen) of de Keurmerkster (voor winkelgebieden) uitgereikt. Ter ondersteuning zijn twee handboeken beschikbaar: het KVO voor winkelgebieden en het KVO voor bedrijventerreinen. Er zijn handboeken voor zowel bestaande bouw als nieuwbouw ontwikkeld.

Het KVO biedt vele voordelen waaronder:

- een verbeterd ondernemingsklimaat;
- een vergroting van de veiligheid in het gebied;
- minder strijdigheid tussen bijvoorbeeld inbraakwerende voorzieningen en brandveiligheidsvoorzieningen;
- maatwerk voor iedere locatie;
- verlaging servicekosten door collectieve inkoop, schoonmaak en surveillance;
- minder schade en inkomstenderving;
- reductie van verzekeringspremies;
- subsidiemogelijkheden.

Overheid en bedrijfsleven streven er naar dat in 2008 minimaal 120 bedrijventerreinen en 150 winkelgebieden zijn gestart met een KVO-project.

Actie 1 - in 2004 starten 50 KVO-projecten voor *winkelgebieden* (bestaand).

Actie 3 - in 2005 starten jaarlijks (tot en met 2008) 20 KVO-projecten voor *winkelgebieden* (bestaand).

Actie 2 - in 2004 starten jaarlijks (tot en met 2008) 20 KVO-projecten voor *bedrijventerreinen* (bestaand).

Actie 4 - in 2004 starten jaarlijks (tot en met 2005) 10 KVO-projecten voor *winkelgebieden of bedrijventerreinen* (nieuw).

Actie 5 - in 2004 start een gezamenlijk onderzoek naar de mogelijkheden om op brede schaal door (bepaalde types) bedrijven een veiligheidsscan te laten uitvoeren.

4.8 Project 8 - aanpak horecabranche

De horecabranche is een branche die het van zijn gastvrijheid moet hebben. Helaas hebben terugkerende incidenten (geweld op straat, bedreigingen en intimidatie, vernielingen, overlast) een grote impact op het veiligheidsgevoel. Daarnaast zijn horecabedrijven net als bedrijven van andere branches regelmatig slachtoffer van roofovervallen en inbraak. De hiermee gemoeide kosten rijzen in sommige sectoren de pan uit. Zo is het bij discotheken niet ongewoon dat een derde van de gemaakte kosten, kosten zijn in het kader van de veiligheid (inhuren security management, portiers, detectiepoorten, biometrische passen, aanpassing van inrichting, et cetera). Deze en andere preventieve maatregelen kosten horecaondernemers jaarlijks circa € 115 miljoen. Toch wordt ook voor ongeveer een gelijk bedrag aan schade geleden als gevolg van criminaliteit. In de hotel- en restaurantsector wordt verder veel geïnvesteerd in het inhuren van 'security management'.

Overheid en bedrijfsleven willen deze problemen gezamenlijk het hoofd bieden door het invoeren van de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVVU). De KVVU is een methode die de gezamenlijke inspanningen op het gebied van veiligheid in een uitgaansgebied structureert - zoals het toezicht, de openingstijden, het schenkbeleid en de inzet bij calamiteiten. Zo kan op eenduidige, flexibele en passende wijze invulling worden gegeven aan samenwerking op het gebied van veilig uitgaan. Tevens kan informatie- en kennisuitwisseling op gestructureerde wijze plaatsvinden, wordt objectieve stuurinformatie verkregen en kunnen alle inspanningen en afspraken inzichtelijk worden gemaakt en gecontroleerd.

Om de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan ingevoerd te krijgen zal een projectleider vanuit de rijksoverheid worden aangesteld en zal tevens een subsidieregeling worden gepubliceerd. Ook de Regionale Platforms Criminaliteitsbeheersing zullen worden betrokken bij het behalen van de doelstelling en het ondersteunen van de hiermee ontstane samenwerkingsverbanden.

Daarnaast starten overheid en bedrijfsleven gezamenlijk een project om de omstandigheden waarin horecaondernemers slachtoffer worden van delicten als roofoverval, inbraak en vandalisme in kaart te brengen.

Overheid en bedrijfsleven zullen bevorderen dat het KVVU als good practice breed verspreid wordt.

Actie 1 - in 2004 starten 10 KVVU-projecten.

Actie 2 - in 2005 starten 15 KVVU-projecten.

Actie 3 - in 2006 starten jaarlijks (tot en met 2008) 20 KVVU-projecten.

Actie 4 - in 2004 wordt door overheid en bedrijfsleven een onderzoek uitgevoerd naar de meest voorkomende delicten waar de sector slachtoffer van wordt.

Actie 5 - in 2005 wordt gestart met een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd gericht op het verminderen van slachtofferschap van de uitgaansbranche.

4.9 Project 9 - aanpak interne criminaliteit

Bedrijven hebben niet alleen last van criminaliteit van daders van buitenaf maar ook van leveranciers en eigen personeel. Uit een in september 2003 gehouden onderzoek door Forum, het opinieblad van VNO-NCW, blijkt dat van de 420 ondervraagde bedrijven éénderde slachtoffer is van criminaliteit gepleegd door eigen medewerkers. In de vier grote steden is dat zelfs tweederde.

Bij een krappe arbeidsmarkt, kunnen de eisen bij de selectie van personeel wat losser zijn en laat men mogelijk een onderzoek naar de betrouwbaarheid buiten beschouwing om aan voldoende personeel te komen. Ook onheldere procedures en onduidelijkheid over bevoegdheden binnen een bedrijf kunnen criminaliteit uitlokken. Soms heeft het bedrijf de betrouwbaarheid van een contractpartner, bijvoorbeeld een leverancier, onvoldoende gecheckt.

De overheid heeft een aantal instrumenten (bijna) geïmplementeerd die de ondernemer kunnen helpen om interne criminaliteit te weren, zoals de Verklaring Omtrent het Gedrag.

Voor de interne huishouding van bedrijven en hoe die voor de werknemers helder en eenduidig kan worden ingericht, is een breed instrumentarium in de markt beschikbaar onder de naam "Compliance". De Stichting Beroepsmoraal en Misdaadpreventie, een publiek-privaat samenwerkingsverband onder het NPC, heeft gedragscodes voor bedrijven ontwikkeld en een model voor de inrichting van de functie vertrouwenspersoon binnen organisaties.

Door overheid en bedrijfsleven worden de volgende acties afgesproken:

- Actie 1 - om een beter inzicht te verkrijgen in de aard en omvang van fraude wordt in de tweede helft van 2004 een onderzoek afgerond binnen de logistieke sector. Deze sector heeft veelvuldig te maken met zowel externe als interne fraude. Dit wordt mede veroorzaakt door de specifieke aard van de werkzaamheden in de logistieke sector. Medewerkers komen immers in aanraking met grote hoeveelheden waardevolle goederen.
- Actie 2 - naar aanleiding van de hiervoor vermelde onderzoeksresultaten zullen overheid en bedrijfsleven in het voorjaar van 2005 concrete afspraken maken over een projectmatige aanpak van interne criminaliteit binnen het bedrijfsleven.
- Actie 3 - medio 2005 is een op het bedrijfsleven gerichte brochure gereed inzake de beveiliging tegen interne criminaliteit.

4.10 Project 10 - beveiliging diefstalgevoelige producten

Het veiligheidsprogramma heeft als resultaatdoelstelling opgenomen dat vanaf 2005 alle nieuwe (diefstalgevoelige) producten, zoals fietsen, scooters, motoren, auto's, laptops, mobiele telefoons, zijn voorzien van herkenningschips of codering. Met de detailhandel is al afgesproken dat zij ernaar streeft om binnen 2-3 jaar 20-25% van de reeds bestaande artikelen onzichtbaar te beveiligen. Ook streeft de detailhandel naar de beveiliging van diefstalgevoelige producten, met bijvoorbeeld chips. Met de juweliers is tevens een afspraak gemaakt over de beveiliging van dure horloges en andere sieraden. De Europese Commissie is, mede op aandringen van Nederland, al in gesprek met de fabrikanten van mobiele telefoons over het "hard embedded" maken van IMEI-nummers. Aangezien de eisen die worden gesteld internationaal zijn gestandaardiseerd en -althans deels- door Europese regelgeving worden beheerst, is er voor gekozen het voortouw in de discussie met de fabrikanten bij de Europese Commissie te leggen.

Door overheid en bedrijfsleven wordt de volgende actie afgesproken:

Actie 1 - in het derde kwartaal van 2004 is een korte studie naar de (on)mogelijkheden inzake de beveiliging van producten gereed. Gekeken zal worden naar incentives voor producenten, internationale/Europese belemmeringen, normering, de universele uitleesbaarheid van de herkenningschips en de rol van consumenten.

Actie 2 - eind 2004 wordt daarover gerapporteerd aan de Tweede Kamer.

5. Huidige inzet

In dit hoofdstuk wordt een kort overzicht verstrekt van een aantal al lopende inspanningen van het bedrijfsleven en de overheid om de criminaliteit terug te dringen.

Preventie bedrijfsleven

Voor alle sectoren in het bedrijfsleven geldt dat forse investeringen worden gedaan om criminaliteit te voorkomen, dan wel de gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken. Met name de zorg voor de medewerkers en klanten brengt met zich mee dat veel geld wordt besteed aan fysieke, technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen.

Hiertoe behoren systemen, maatregelen en middelen op het gebied van toezicht, gecontroleerde toegang, inbraak- en diefstalwering, overvalbeveiliging, alarmering en detectie. Waar nodig wordt gebruik gemaakt van de diensten van beveiligingsbedrijven. Om de opsporing te bevorderen worden verder op grote schaal camerasystemen geplaatst om aldus herkenning van de daders te bewerkstelligen en de opsporing daarvan te ondersteunen. De financiële sector investeert daarnaast zwaar in fraude-detectiesystemen.

Grote Stedenbeleid (2005 – 2009)

In het kader van het Grote Stedenbeleid kunnen, vanuit de pijler Economie, afspraken tussen Rijk en 30 grote steden gemaakt worden om de criminaliteit tegen bedrijven te verminderen. Gemeenten zullen zelf preventieve maatregelen nemen en bedrijven stimuleren dat ook te doen (al dan niet in samenwerking met politie en/of gemeentelijke diensten). Ten behoeve van de pijler Economie is voor de periode 2005 – 2009 een totaalbedrag beschikbaar van € 162 mln. Dat geld kan (deels) ook ingezet worden voor veiligheid.

Veiligheidsprogramma

De overheid investeert jaarlijks circa € 6 miljard in veiligheid (politie, justitie, rechtspraak, cellen, et cetera). Met het veiligheidsprogramma *Naar een Veiliger Samenleving* investeert de overheid een extra € 350 miljoen in veiligheid en criminaliteitsbestrijding, met een speciale focus op het aanpakken van veelplegers en jeugdcriminaliteit.

Om de effectiviteit van de recherche te verbeteren zullen er zes vaste rechteerteams worden gevormd voor de aanpak van regio-overstijgende vormen van middelzware criminaliteit, zoals overvallen, woninginbraken, ramkraken, horizontale fraude et cetera.

Veelplegers

Voortvloeiend uit het veiligheidsprogramma *Naar een Veiliger Samenleving* wordt er intensief ingezet op de aanpak van stelselmatige daders. Deze groep van circa 18.000 veelal verslaafde volwassenen is verantwoordelijk voor een groot deel van de relatief lichte delicten (fietsdiefstal, winkeldiefstal, auto-inbraken, bedreigingen en tasjesroof). Om het 'draaideurkarakter' van hun delicten aan te pakken wordt vooral ingezet op effectievere sancties en langere vrijheidsbeneming. Daartoe worden enerzijds vanaf 2004 1000 extra plaatsen beschikbaar gesteld en wordt anderzijds de Wet ISD ingevoerd (voor een langere en meer sobere plaatsing).

Jeugdcriminaliteit

De hoofdlijnen van de aanpak van criminaliteit onder jongeren worden geschetst in het veiligheidsprogramma *Naar een veiliger samenleving*. De uitwerking hiervan geschiedt in *Jeugd Terecht*, het actieprogramma voor de periode 2003 - 2006. Het programma richt zich op het verbeteren van de aanpak van jeugdcriminaliteit in alle fasen: preventie, opsporing, vervolging, straffen (inclusief sanctiecapaciteit) en nazorg.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Medio 2004 zal het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid zijn deuren openen en zorgen voor een krachtige impuls in de toepassing van beproefde preventie maatregelen (best practices) en verbetering van de kwaliteit van het lokaal veiligheidsbeleid.

6. Beheer

6.1 Organisatie

Stuurgroep

Er wordt een stuurgroep samengesteld met daarin vertegenwoordigers van de zes betrokken partijen. De stuurgroep is verantwoordelijk voor de realisatie van alle in het actieplan genoemde projecten.

Werkgroepen

Voor elk van de projecten is één van de betrokken organisaties aangewezen als projectleider. Deze is verantwoordelijk voor de vormgeving en uitvoering van het desbetreffende project. De projectleiders rapporteren halfjaarlijks aan de Stuurgroep.

Project

Project 1 - versterking van de repressie

Project 2 - aanpak freeriders

Project 3 - aanpak transportsector

Project 4 - aanpak winkelcriminaliteit

Project 5 - aanpak juweliersbranche

Project 6 - aanpak urgente bedrijvenlocaties

Project 7 - keurmerk veilig ondernemen

Project 8 - kwaliteitsmeter veilig uitgaan

Project 9 - aanpak interne criminaliteit

Project 10 - beveiliging diefstalgevoelige producten

Projectleider

Ministerie van BZK

MKB-Nederland

Ministerie van EZ

Ministerie van Justitie

Ministerie van Justitie

Ministerie van EZ

Ministerie van BZK

Ministerie van Justitie

VNO-NCW

Ministerie van BZK

Bij het uitvoeren van de projecten 7 en 8 is naar verwachting vanaf medio 2004 ook een rol weggelegd voor het dan in te stellen Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).

6.2 Monitoring

Alle projecten en bijbehorende acties uit dit actieplan zullen nauwgezet gemonitord worden. Daarbij gaat het om de monitoring van zowel het einddoel (terugdringing van de criminaliteit tegen het bedrijfsleven met minimaal 20% in 2008) als het proces. Daartoe zal onder leiding van BZK voor alle actiepunten een nadere uitwerking plaatsvinden van de volgende aspecten:

- een eenduidige indicator die de voortgang van het actiepunt beschrijft;
- de bron waaruit elke indicator gehaald wordt;
- een adequate basis(nulmeting) en streefwaarde voor elke indicator.

Gekoppeld aan het bovenstaande zal voor elk van de acties alsmede het einddoel de frequentie van de monitoring nader worden vastgesteld. Dat geldt ook voor het moment van rapporteren over de voortgang. Waar mogelijk zal gebruik gemaakt worden van gegevens uit bestaande monitors en registraties, zoals de Monitor Bedrijven en Instellingen (MBI).

6.3 Financiën

In 2004 is voor de uitvoering van het actieplan een bedrag van € 4.585.000 beschikbaar; in het jaar 2005 € 3.870.000. De exacte budgetten voor de jaren 2006-2008 worden in nader overleg tussen de betrokken departementen en het bedrijfsleven vastgesteld.